

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Затверджую

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

" 12 " серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Проблеми регіональної економіки"

обов'язкова

Освітньо-професійна програма : «Географія»

Спеціальність : 106 «Географія»

Галузь знань : 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти : другий (магістерський)

Факультет : географічний

Мова навчання : українська

Чернівці
2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми регіональної економіки» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія», спеціальності 106 «Географія», галузі знань 10 «Природничі науки» затверджено вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 4 від 28 березня 2022 р.).

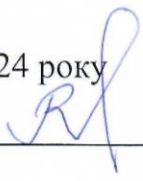
Розробники : Руденко В.П., завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, д.геогр.н., професор

Викладач : Руденко В.П., завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, д.геогр.н., професор

Погоджено з гарантом ОПП «Географія» Василем ДЖАМАНОМ

Затверджено на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

Протокол № 1 від 6 серпня 2024 року

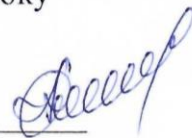
Завідувач кафедри проф. Валерій РУДЕНКО

Схвалено навчально-методичною радою факультету

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради

географічного факультету

доц. Наталя АНДРУСЯК

- 1. Мета навчальної дисципліни:** з'ясування, осмислення та засвоєння теоретико-методологічних основ регіональної економіки, формування системи знань щодо розміщення і територіальної організації продуктивних сил України та їх реалізація в процесі розв'язання складних спеціалізованих задач, практичних проблем у сфері географії чи у процесі навчання, вивчення соціальних та поведінкових наук.
- 2. Результати навчання.** Результати навчання узагальнюються, матеріалізуються у досягненні здобувачем високого рівня відповідності вимогам, що фокусуються в інтегральній, загальних та спеціальних компетентностях, а саме:
 - ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 - ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 - ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 - ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.
- СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.
- СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.
- СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефаківців.
- СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу.
- СК. 10. Здатність визначати застосування та роль географічної науки для суспільства та у господарській діяльності.
- СК. 11. Вміння оперувати понятійно-категоріальним апаратом інтегрованих навчальних дисциплін

Програмні результати навчання:

- ПРО5. Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень.
- ПРО6. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільногеографічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР09. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоecологічну і соціальноeкономічну експертизу та моніторинг.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні :

Знати :

- теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки;
- регіональні економічні процеси та їх наслідки;
- систему органів галузевого та територіального управління в Україні;
- основні аспекти природокористування територій України;
- основні проблеми економіки регіонів України та напрями їх вдосконалення;
- завдання ефективного використання природних, науково-виробничих та людських ресурсів регіонів країни.

Вміти:

- збирати фактичні дані, аналізувати й оцінювати їх достовірність та достатність для прийняття правильних рішень;
- використовувати отримані знання при аналізі економічних процесів та оцінці господарського комплексу регіонів України;
- орієнтуватися в системі територіальної організації та комплексно-пропорційного розвитку продуктивних сил;
- оцінювати сукупний ресурсний потенціал України та її регіонів;
- проводити дослідження і надавати наукове обґрунтування раціонального (ефективного) розміщення і територіальної організації продуктивних сил та засад регіональної економічної політики.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістовних модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	6	180	2	30	15	-	-	135	-	іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи регіональної економіки												
Тема 1. Вступ. Предмет та метод регіональної економіки. Територіальна організація економіки.	13	2	2	-	-	9						
Тема 2. Теоретико-методологічні основи регіональної економіки. Стратегія сталого розвитку в Україні.	12	2	-	-	-	10						
Тема 3. Становлення та розвиток регіональної економіки як науки та навчальної дисципліни. Вітчизняні та зарубіжні наукові школи з регіональної економіки.	13	2	2	-	-	9						
Тема 4. Проблеми стратегічного планування сталого і збалансованого регіонального розвитку. Збалансований розвиток території України.	12	2	1	-	-	9						
Тема 5. Суспільно-географічне та економічне районування України. Перспективна схема районування України.	13	2	-	-	-	11						
Тема 6. Проблеми регулювання регіонального природокористування. Форми та засоби	13	2	-	-	-	11						

регулювання природно-господарською збалансованістю.												
Тема 7. Сукупний ресурсний потенціал регіону. Природно-ресурсний потенціал.	14	3	2	-	-	9						
Разом по ЗМ 1	90	15	7	-	-	68						
Змістовий модуль 2. Проблеми розвитку міжгалузевих виробничих комплексів і економіки регіонів												
Тема 8. Регіональна економіка і міжгалузеві виробничі комплекси. Агропромисловий комплекс України.	13	2	2	-	-	9						
Тема 9. Проблеми лісопромислового комплексу України. Територіальна організація ЛПК України.	12	2	-	-	-	10						
Тема 10. Паливно-енергетичний комплекс України. Електроенергетика України.	13	2	2	-	-	9						
Тема 11. Проблеми машинобудівного комплексу України. Сучасний рівень розвитку машинобудування в Україні.	13	2	-	-	-	11						
Тема 12. Соціальний комплекс України. Провідні галузі соціального комплексу в Україні.	12	2	-	-	-	10						
Тема 13. Проблеми економіки основних макрорегіонів України. Найбільші міста та агломерації України	13	2	-	-	-	11						
Тема 14. Карпатський економічний регіон.	7	2	2	-	-	3						

Господарська структура регіону.												
Тема 15. Проблеми глобалізації та її вплив на розвиток України. Нові положення заяви саміту України-ЄС.	7	2	2	-	-	3						
Разом за ЗМ 2	90	15	8	-	-	67						
Усього годин	180	30	15	-	-	135						

3.3. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин	Кількість балів
1	Методологічні основи та методи наукового аналізу господарства економічних районів	2	4
2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та територіальна організація господарства	2	4
3	Розрахунок величини трудового потенціалу регіонів України	1	2
4	Розрахунок величини потенціалу основних та оборотних фондів регіонів України	1	2
5	Розрахунок величини природно-ресурсного потенціалу регіонів України	2	4
6	Визначення сукупного ресурсного потенціалу регіонів України	2	4
7	Оцінка особливостей і конкурентних переваг регіонів України	1	3
8	Карпатський економічний регіон	2	3
9	Складання і розв'язання тестових завдань з дисципліни	2	4
10	Всього годин	15	30

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми / кількість балів / форма контролю (аудиторна та самостійна робота)	Кількість годин / балів
1.	Методологічні основи та методи наукового аналізу господарства економічних районів	10/3
2.	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та територіальна організація господарства	10/3
3.	Засвоєння основних принципів економічного районування і територіальної структури економіки регіонів	10/2

4.	Розрахунок величини трудового потенціалу регіонів України	10/2
5.	Розрахунок величини потенціалу основних та оборотних фондів регіонів України	10/2
6.	Регулювання регіонального природокористування в Україні	10/2
7.	Розрахунок величини природно-ресурсного потенціалу регіонів України	10/2
8.	Компонентно-територіальний баланс природно-ресурсного потенціалу регіонів України	10/2
9.	Визначення сукупного ресурсного потенціалу регіонів України	10/1
10.	Міжгалузеві виробничі комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	10/2
11.	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем	10/2
12.	Економіка основних макрорегіонів України	5/2
13.	Оцінка особливостей і конкурентних переваг регіонів України	5/2
14.	Карпатський економічний регіон	5/1
15.	Складання і розв'язання тестових завдань з дисципліни	10/2
	Всього	135/30

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	Відмінно	A	відмінно
80-89		Добре	B	дуже добре
70-79			C	добре
60-69		Задовільно	D	задовільно
50-59			E	достатньо
35-49	Незараховано	Незадовільно	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34			F	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

5. МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ

Перелік запитань для проведення підсумкового модульного контролю

1. Що виступає методологічною першоосновою комплексної дисципліни «Проблеми регіональної економіки»?
 - а) марксистсько-ленінське вчення;
 - б) кейнсіанство;
 - в) матеріалістична діалектика;
 - г) вчення Дарвіна.
2. Які методи наукового дослідження використовуються в «Проблеми регіональної економіки»?
 - а) системного аналізу;
 - б) програмно-цільовий метод і економіко-математичного моделювання;
 - в) метод експертних оцінок і синтезу;
 - г) свій варіант відповіді.
3. В якому варіанті правильно визначені всі принципи дослідження в комплексній науковій дисципліні «Проблеми регіональної економіки».
 - а) самовизначення і самоокупності;
 - б) лібералізації і демократії;
 - в) цілеспрямованості, цілісності, самоорганізації, специфічності та загальності;
 - г) математичного аналізу, синтезу і картографії.
4. З якими науками має прямий зв'язок «Проблеми регіональної економіки»?
 - а) суспільні науки;
 - б) макроекономіка та суспільно-економічна географія;
 - в) технічні науки;
 - г) історичні науки;
 - д) свій варіант відповіді.
5. Регіон як квазікорпорація включає в себе:
 - а) господарство всіх регіонів держави;
 - б) економічну діяльність в регіонах;
 - в) суб'єкти власності та економічної діяльності регіонів;
 - г) систему національної економіки.
6. Основоположником неокласичної теорії економічного розвитку є:
 - а) Дж. М. Кейнс;
 - б) У. Айзард;
 - в) М. Фрідман;
 - г) А. Сміт.
7. Територія (акваторія), в межах якої спостерігається однозначність показників інтенсивності якого-небудь явища – це визначення:
 - а) ареалу;
 - б) зони;
 - в) регіону.
8. З точки зору внутрішньої просторової структури, регіони поділяються на такі типи:
 - а) периферійні;
 - б) однорідні;
 - в) вузлові;

г) свій варіант відповіді.

9. Основними характеристиками якості економічного простору є:

- а) щільність;
- б) протяжність;
- в) територіальна зв'язаність;
- г) розміщення.

10. Світ-система – це:

- а) самостійний терен планети, здатний бути самодостатнім;
- б) складання, з'єднання взаємопов'язаних зон;
- в) соціальна система, яка має межі, структури правила легітимації й узгодженість;
- г) свій варіант відповіді.

11. Яка головна мета регулювання економіки регіону?

- а) повна децентралізація економічної влади;
- б) посилення централізації в питаннях екології та природокористування;
- в) культурна автономія території;
- г) розвиток продуктивних сил регіонів.

12. В чому полягає зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів?

- а) отримання дотацій і субсидій;
- б) участь регіонів у роботі міжнародних організацій;
- в) створення єдиної енергетичної системи;
- г) нівелювання відмінностей розвитку шляхом структурної перебудови господарства областей.

13. На які основні групи поділяються всі головні показники розвитку регіонів?

- а) демографічні;
- б) соціальні та економічні;
- в) екологічні;
- г) всі відповіді правильні.

14. Які основні напрями державної регіональної політики розвитку?

- а) підйом економіки відсталих регіонів;
- б) регулювання регіональних рівнів розвитку;
- в) активізація торговельних відносин з країнами СНД;
- г) правильні відповіді у варіантах а) і б).

15. По відношенню до економічного розвитку економічне зростання є:

- а) визначальним фактором;
- б) складовою;
- в) показником кількісних змін в економіці;
- г) показником якісних змін в економіці;
- д) другорядним фактором.

16. Економічне зростання – це:

- а) еволюція економічної системи в цілому;
- б) характер використання продуктивних сил суспільства;
- в) приріст обсягу виробництва за рахунок збільшення продуктивності праці, капіталу і технічних нововведень;
- г) зростанням номінального ВВП.

17. До факторів економічного зростання не належить:

- а) збільшення чисельності робочої сили;
- б) науково-технічний прогрес;
- в) соціально-економічна політика держави;
- г) зовнішні запозичення;
- д) зростання внутрішнього боргу країни.

18. На економічне зростання негативно впливають:

- а) зниження продуктивності праці;
- б) покращення освіти;
- в) несприятливі погодні умови;
- г) технічний прогрес;
- д) скорочення населення.

19. До сприятливих факторів економічного розвитку належать:

- а) пристрої;
- б) стабільність політичної системи;
- в) значні капіталовкладення в навколишнє середовище;
- г) збільшення чисельності населення;
- д) зростання ресурсомісткості виробництва.

20. Визначте внутрішні фактори сталого розвитку продуктивних сил регіону:

- а) ефективна регіональна політика держави;
- б) входження у політичні блоки;
- в) ПРП, НТП і туристичний потенціал;
- г) співпраця з країнами СНД.

21. Визначте зовнішні фактори розвитку продуктивних сил регіону:

- а) експансія іноземного капіталу;
- б) гуманітарна допомога;
- в) вигідність гео економічного та геополітичного положення;
- г) свій варіант відповіді.

22. Назвіть складові регіонального розвитку на загальнодержавному рівні:

- а) людські та структурні;
- б) інноваційні та капітальні;
- в) ментальні та релігійні;
- г) свій варіант відповіді.

23. Назвіть правове підґрунтя взаємовідносин держави і регіонів:

- а) закон щодо оподаткування юридичних і фізичних осіб;
- б) антимонопольне законодавство;
- в) Конституція і відповідні закони;
- г) державні стандарти;
- д) свій варіант відповіді.

24. Назвіть особливу умову забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України та її регіонів:

- а) удосконалення адміністративно-територіального устрою;
- б) ефективна зовнішньоекономічна діяльність;
- в) створення офшорних зон;
- г) виборність органів самоврядування;
- д) свій варіант відповіді.

25. Назвіть області, які займають перші місця за обсягами виробництва на одну особу:

- а) Кіровоградська, Черкаська і Львівська;
- б) Донецька, Дніпропетровська і Харківська;
- в) Житомирська, Тернопільська і Херсонська;
- г) Полтавська, Сумська і Чернігівська;
- д) свій варіант відповіді.

26. Економічний потенціал – це:

- а) маса вироблених у країні протягом року предметів споживання та наданих населенню послуг;
- б) величина накопичених в країні матеріальних і нематеріальних цінностей, створених для виробництва та споживання;
- в) здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя її громадян;
- г) свій варіант відповіді.

27. Національне багатство –це:

- а) величина накопичених в країні матеріальних і нематеріальних цінностей, створених для виробництва і споживання;
- б) здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя громадян;
- в) сукупна вартість товарів і послуг, які вироблені галуззю, групою виробників або економікою в цілому;
- г) свій варіант відповіді.

28. Сума природжених здібностей, загальної спеціальної освіти, придбаного професійного досвіду, знань, творчого потенціалу, морально-психологічного і фізичного здоров'я, що забезпечують можливість приносити дохід – це:

- а) підприємницька здібність;
- б) людський капітал;
- в) здібність до праці;
- г) свій варіант відповіді.

29. Природні умови – це:

- а) все те, що людина використовує для забезпечення свого існування;
- б) тіла й сили природи, які мають істотне значення для життя і діяльності суспільства, але не беруть безпосередньої участі у невиробничій і виробничій діяльності людей;
- в) величина накопичених в країні матеріальних і нематеріальних цінностей, створених для виробництва і споживання;
- г) свій варіант відповіді.

30. На які ресурси поділяється природно-ресурсний потенціал країни? Назвіть ще чотири:

- а) земельні; в) _____; д) _____;
- б) мінерально-сировинні; г) _____; е) _____.

31. Назвіть правильний розподіл природних ресурсів при галузевому підході до їх класифікації:

- а) несучасні, неефективні, важкодоступні;

- б) шкідливі, радіоактивні, токсичні;
- в) рослинницькі, тваринницькі, рибні;
- г) промислові, сільськогосподарські, невиробничої сфери.

32. Яка класифікація природних ресурсів є правильною?

- а) рудні та нерудні; в) природні та економічні;
- б) земельні та водні; г) свій варіант відповіді.

33. Чим відрізняється демографічний потенціал розвитку регіону від виробничо технологічного потенціалу?

- а) структурою;
- б) законодавчим визначенням в нормативно-правових актах;
- в) особливостями використання та впливу на економіку регіону;
- г) свій варіант відповіді.

34. Трудові ресурси регіону охоплюють:

- а) працездатне населення в працездатному віці;
- б) все населення регіону;
- в) працюючі підлітки до 16 років;
- г) громадяни від 16 до пенсійного віку.

35. Під природними ресурсами слід розуміти:

- а) тіла і сили природи, які за певного рівня розвитку продуктивних сил є істотними для життя та діяльності людського суспільства у виробничій та невиробничій сферах;
- б) тіла і сили, які на певному рівні розвитку продуктивних сил і визначеності можуть бути використані для задоволення потреб людського суспільства у формі безпосередньої участі в матеріальній діяльності;
- в) економічно активне населення, яке має певну освіту, кваліфікацію та навички;
- г) свій варіант відповіді.

36. Академіком М.М. Паламарчуком введено в науковий обіг, визначене і розвинене поняття:

- а) територіальний комплекс природних ресурсів;
- б) територіальний комплекс географічних умов і ресурсів;
- в) природно-ресурсний комплекс;
- г) територіальне поєднання природних ресурсів;
- д) територіально природно-ресурсна система.

37. Професором О.О. Мінцем визначене і розвинене поняття:

- а) природно-ресурсний комплекс;
- б) територіальне поєднання природних ресурсів;
- в) територіальний комплекс природних ресурсів;
- г) територіально природно-ресурсна система;
- д) територіальний комплекс географічних умов і ресурсів.

38. Академік М.М. Паламарчук є фундатором теорії:

- а) природно-ресурсних циклів;
- б) енерговиробничих циклів;
- в) природно-ресурсних комплексів;
- г) економічних і техногенних ландшафтів;
- д) поля в географії та картографії.

39. Професор А.С. Синявський – автор теорії (вчення):

- а) економічного району та економічного ландшафту;

- б) «природних продуктивних сил»;
- в) територіально-виробничих комплексів;
- г) земельно-оцінкового кадастру;
- д) економічної родючості ґрунтів.

40. Хто з названих учених увів у науковий обіг поняття «природно-ресурсний потенціал території»?

- а) Паламарчук М.М.
- б) Мінц О.О.
- в) Пістун М.Д.
- г) Топчієв О.Г.
- д) Шаблій О.І.

41. Хто з названих учених є першопрохідцем у розробці теорії природно-ресурсних комплексів?

- а) Голіков А.П.
- б) Ігнатенко М.Г.
- в) Горленко І.О.
- г) Паламарчук М.М.
- д) Твердохлебов І.Т.

42. Яке з наведених нижче тверджень стосовно визначення поняття природних продуктивних сил хибне?

- а) природні продуктивні сили середовищем проживання і життєдіяльності людського суспільства;
- б) це джерело природних ресурсів для виробничої діяльності суспільства;
- в) природні продуктивні сили є просторовим фундаментом розвитку і розміщення суспільних і всезагальних продуктивних сил;
- г) вони складовою частиною природно-господарського (еколого-економічного) комплексу в усій складності процесів, що в ньому функціонують;
- д) це засоби виробництва і суспільні комбінації виробничого процесу.

43. До всезагальних продуктивних сил не входить:

- а) інформація;
- б) наука;
- в) засоби виробництва;
- г) природне середовище;
- д) природні ресурси.

44. До природних продуктивних сил прямо не входять:

- а) природні умови;
- б) засоби виробництва;
- в) виробничі відносини;
- г) потенціальні природні ресурси;
- д) природно-ресурсний потенціал території.

45. У якому з наведених нижче варіантів найбільш поширені в літературі значення поняття «потенціал» розміщенні послідовно у порядку складання частоти вживання?

- а) сукупність – потужність – можливість – інші значення – здатність;
- б) потужність – сукупність – інші значення – можливість – здатність;
- в) можливість – потужність – сукупність – інші значення – здатність;
- г) здатність – потужність – сукупність – можливість – інші значення;

д) сукупність – можливість – потужність – інші значення – здатність.

46. Яке з наведених нижче поєднань смислових груп найбільш уживане стосовно розкриття значення поняття «потенціал» (у порядку спадання частоти вживання)?

а) потужність – сукупність – можливість – потенціал – інші значення;

б) сукупність – потужність – можливість – інші значення – здатність;

в) потужність – можливість – інші значення – сукупність – здатність;

г) сукупність – здатність – потенціал – можливість – потужність;

д) можливість – потужність – сукупність – здатність – інші значення.

47. Концепція (принцип) зональності явищ природи, вчення про місцевість, природний та економічний ландшафт і район, вчення про географічну оболонку слугують як:

а) рушійний механізм розвитку природних продуктивних сил;

б) конкретні форми комплексів природних продуктивних сил;

в) природні й економічні єдності всіх можливих категорій від планетарної до елементарної (первинної);

г) неперехідні природні межі людської творчості;

д) стадії розвитку географії природокористування.

48. Основним визначальним у національному багатстві є:

а) сили природи тієї території, що знаходяться у розпорядженні країни;

б) потенціальна енергія, що використана або не використана даною країною або даним народом, що визначає його можливі дії;

в) знання, що нагромаджене та існує в архівах науки, відоме великим спеціалістам;

г) знання, що існує в народі або в його інтелігенції;

д) духовні сили народу, людства.

49. Для розв'язання проблем, пов'язаних з природними продуктивними силами кожної країни, на перший план виступає (виступають):

а) морфологія та фізіологія організму;

б) сам окремий індивід;

в) сукупність організмів;

г) кількісні дані про склад, про вагу, тобто про здатність їх переміщати хімічні елементи у земній корі.

50. Принцип збереження екологічної рівноваги означає:

а) технологічне оновлення виробництва;

б) формування економічних районів;

в) раціональне використання трудових ресурсів;

г) встановлення оптимальних зв'язків між природою і виробництвом;

д) зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів.

6. Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний при застосуванні індивідуального та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійного опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів до виконання конкретної роботи. При цьому мається на увазі, що самостійна робота здобувачів оцінюється опосередковано через оцінку їх знань, умінь і навиків, що розкриваються під час контрольних замірів на лекційних та практичних заняттях. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма підсумкового контролю – іспит, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним видів робіт.

Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінюванні форми навчальної дисципліни та контрольний модуль (іспит). Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач до іспиту у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (іспит).

Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ESTS і оцінка за національною шкалою.

Визнання результатів, здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №4 від 28 березня 2022 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																	Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	сума	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	сума		
5	5	4	4	4	4	4	30	4	3	4	4	4	4	3	4	30	40	100

7. Рекомендована література

7.1. Основная

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабміну України № 695 від 5 серпня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BP%Text>.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 01.05.2021, № 24, ст.170 (зі змін. і допов.) ВРУ, Офіційний веб-портал. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua//laws/show/280/97-%DO%B2%D1%80%Text>.
4. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.15, №317 – VIII/ВРУ, Офіційний веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua//laws/show/586/14%Text>.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 № 333-р. ВРУ. Офіційний веб-портал. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80%Text>.
6. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. ВРУ. Офіційний веб-портал 2015. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19%Text>.
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5.02.2015, №157 – VIII. ВРУ, Офіційний веб-портал. URL: <http://zakon.rada.gov.ua//laws/show/157-19%Text>.
8. Іщук С.І., Гладкий О.В. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підруч. Київ: Знання, 2013. 447 с
9. Менеджмент туристичної індустрії : практикум / уклад.: Руденко В.П., Підгірна В.Н., Наконечний К.П. та ін. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2023. 384 с.
10. Rudenko Valerii P., Zayachuk Myroslav D., Rudenko Stepan V. Geographical developmental specificities of aggregative resource potential of farm economies of Ukraine throughout 2011-2017. Geographia cassoviensis. XVI. 2022. № 1 S.5-19. DOI : <https://doi.org10.33542/GC2022-I-01> (Scopus).
11. Руденко В.П., Грек К.В. Професор Мирон Кордуба : українська географічна спадщина : монографія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім.Ю.Федьковича, 2023. 480 с. ISBN 978-966-423-819-6

12. Rudenko S., Rudenko V. Nature-resource potential of natural Regions of Ukraine in present-day figures : Економіка природокористування. Екологічні науки. 2023. Вип.6(51) С.84-89.

DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.6-51.13>

13. Руденко В.П., Руденко С.В., Руденко С.С. Пізнання провінційних екосистем України через гравітаційні моделі їх природно-ресурсного потенціалу. Екологічні науки : науково-практичний журнал / Головний редактор Бондар О.І. / Видавничий дім «Гельветика». 2024.№2 (53). С.55-60.

DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2024.eco.2-53.8>

14. Соціально-економічний розвиток України: моделі, механізми, стратегії. М. Є. Рогоза, та ін. Полтава : ПУЕТ, 2021. 165 с.

15. Промислово-технологічний розвиток національної економіки у системі економічної безпеки України: маркетинговий / О. І. Іляш та ін. Харків : Лібуркіна Л. М., 2021. 244 с.

7.2. Додаткова

16. Голіков А.П. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб. / А. П. Голіков. – К.: Центр учбової літератури, 2009.- 352 с.

17. Руденко В.П., Грек К.В., Ємчук Т.В. Регіонально-економічні проблеми розвитку сільського господарства і промислу Північно-західної України в дослідженнях доктора Мирона Кордуби. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. Випуск № IV (84). 2021. С.34 - 49. DOI <http://doi.org/10.39025/2310-8185-2021-4.84.03>. ISSN 2310-8185.

18. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. [Регіональна економіка](#). Навчальний посібник. К.: ДУТ, 2020. 121с.

19. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2017.С.367-373.

20. Долішній М.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : навч. посібник / М.І. Долішній, Ю.І. Стадницький, А.Г. Загородній, О.Е. Товкан. Л. ; Нац. ун-т "Львівська політехніка", 2003. - 256 с.

21. Дорогунцов С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник. / С. І. Дорогунцов, Г. А. Заяць, Ю. І. Пітюренко та ін. К., КНЕУ, 2005. - 988 с

22. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії: Посібник для викладачів економічних і географічних факультетів вузів, наукових працівників, аспірантів. Знання. 1998. С.204-214.

23. Руденко В.П., Руденко С.В. Оцінка природно-ресурсного потенціалу України як основа менеджменту природоохоронної діяльності: Чернівці : ЧНУ, 2014. 161-202.

24. Руденко В.П., Вацеба В.Я., Підгірна В.Н. та ін. Менеджмент туристичної індустрії : підручник у 3-х частинах. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с.

25. Руденко В.П., Пирогівська А.М. Соціально-економічні карти в «Ukraine. A Concise Encyclopaedia». Академік Аркадій Жуковський : український географ, картограф, енциклопедист : монографія. Чернівці Наші книги. 2018. С. 214-234.

8. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL :

www.lawukraine.com .

2. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua.
3. Офіційний сайт електронної бібліотеки. URL : www.lib.com.ua .
4. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій. URL : www.ier.kiev.ua .
5. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. URL : www.lsl.lviv.ua .
6. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
7. Офіційний сайт наукової бібліотеки Донецького університету. URL : www.library.dongu.donetsk.ua
8. Офіційний сайт наукової бібліотеки ім. Максимовича. URL : www.lib-gw.univ.kiev.ua .
9. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті УКРАЇНИ. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/245/>
10. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua .
11. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL : www.uceps.org .
12. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua